

Artur Kawicki

WYMAGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH NOWYCH INWESTYCJI W OCHRONIE ŚRODOWISKA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI*

REGULATION REQUIREMENTS FOR NEW INVESTMENTS TO PROTECT THE ENVIRONMENT AGAINST ELECTROMAGNETIC FIELDS

Z Departamentu Instrumentów Ochrony Środowiska
Ministerstwa Środowiska w Warszawie

STRESZCZENIE

Przełomową datą w realizacji większości instalacji emitujących pola elektromagnetyczne jest dzień 28 lipca 2005 r., kiedy to weszły w życie przepisy ustawy z dnia 18 maja 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (DzU nr 113, poz. 945). Za pomocą tej regulacji, do systemu ocen oddziaływania na środowisko wprowadzono rewolucyjne zmiany poprzez m.in. „usamodzielnienie” postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, wprowadzenie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia oraz pełne uwzględnienie zasad ochrony obszarów Natura 2000. Decyzje te wydaje się dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymienionych w rozporządzeniu z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (DzU nr 257, poz. 2573 z późniejszymi zmianami), lub dla wszystkich innych inwestycji mogących oddziaływać na obszary Natura 2000. Med. Pr., 2006;57(2):201–208

Słowa kluczowe: postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, instalacje emitujące pola elektromagnetyczne

ABSTRACT

The date of 28 July 2005, when the amendments to the Environmental Protection Act and related acts entered into force, is crucial for the future installations of the majority of electromagnetic fields emitters. Since the amendments let the environmental protection assessment procedures be more “independent”, set the decision on environmental conditions for development consent and transposed the rules of managing and protection of Natura 2000 sites, they are considered as a revolution in the environmental impact assessment system. According to new rules, the decision on environmental conditions for development consent is granted for the project that may have a significant impact on the environment listed in the regulation issued by the Council of Ministers on 9 November 2004 on the types of projects that may have significant impact on the environment and detailed criteria for screening of the projects for which the environmental impact report may be required or for other projects that may have significant impact on Natura 2000 sites. Med. Pr., 2006;57(2):201–8

Key words: environmental impact assessment procedure, European Ecological Network Natura 2000, decision on environmental conditions for development consent, emitters of electromagnetic fields

Adres autora: ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, e-mail: artur.kawicki@mos.gov.pl

Nadesłano: 6.03.2006

Zatwierdzono: 24.03.2006

WPROWADZENIE

Polskie przepisy w zakresie ochrony środowiska w inwestycyjnym procesie budowlanym są całkowicie dostosowane do *aquis communautaire*. Najpóźniej, bo w maju 2004 r. wprowadzono do polskiego porządku prawnego pojęcie Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, zdefiniowanego przez Dyrektywę Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (dyrektywa ptasia) (1) oraz Dyrektywę Rady 92/43/EEC z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych dzikiej fauny i flory (dyrektywa siedlisko-

wa) (2). Wymogi obydwu Dyrektyw transponowano niemal literalnie do ustawy z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (3). Znacznie dłużej obowiązują w Polsce unijne zasady przeprowadzania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, wprowadzone ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji, o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (4), a przejęte niemal bez zmian przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (5), zwanej dalej Poś. Kolejną regulacją umożliwiającą wdrożenie Dyrektywy 85/337/EWG jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na śro-

* Praca wygłoszona podczas Warsztatów IMP Łódź 2005 – Ochrona przed PEM, nt. „Krajowy system kontroli ekspozycji na pola elektromagnetyczne 0 Hz–300 GHz w świetle aktualnych uwarunkowań prawnych”, 29–30 listopada 2005 r., Łódź.

dowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (7), zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie podziału przedsięwzięć. Jakkolwiek wymienione powyżej akty prawne transponują *aquis communautaire* w zakresie ocen oddziaływania na środowisko, to, w związku ze specyfiką przedmiotowego postępowania, należy pamiętać także o przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (8), a także ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (9).

Jak pokazały doświadczenia z ostatnich miesięcy, proces transpozycji dyrektyw unijnych jeszcze się w Polsce nie zakończył. W dniu 28 lipca 2005 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 18 maja 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (10). Za pomocą tej regulacji, do systemu ocen oddziaływania na środowisko wprowadzono rewolucyjne zmiany poprzez m.in. usamodzielnie postępowania ocenowego, wprowadzenie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia oraz pełne uwzględnienie zasad ochrony obszarów Natura 2000. Z punktu widzenia procesu inwestycyjnego nie bez znaczenia jest również rozszerzenie kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Stało się to za sprawą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 2005 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (11).

Ponieważ inwestycje emitujące pola elektromagnetyczne są wymienione w rozporządzeniu w sprawie podziału przedsięwzięć (§ 2 ust 1 pkt 7, § 3 ust 1 pkt 8) (7), przed ich budową i montażem konieczne będzie przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Do 28 lipca 2005 r. taka procedura prowadzona była przeważnie dwa razy – na etapie wydawania decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, a następnie przed wydaniem pozwolenia na budowę. Obecnie, na skutek ostatnich modyfikacji przepisów Prawa ochrony środowiska (10), postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko będzie przeprowadzane raz, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Poniżej przedstawiono ogólne reguły rządzące ochroną środowiska w inwestycyjnym procesie budowlanym

oraz szczegółowe wytyczne przeprowadzania przedmiotowych procedur.

GENERALNE ZASADY POSTĘPOWANIA W SPRAWIE OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W porównaniu do dotychczasowych regulacji największą nowością w przepisach Prawa ochrony środowiska (10) jest oddzielenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko od procesu zmierzającego do wydania decyzji warunkującej realizację inwestycji (np. pozwolenia na budowę). Teraz, aby ocenić oddziaływanie na środowisko planowanej inwestycji należy wystąpić o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, przed którą przeprowadza się przedmiotową procedurę. Decyzje wydaje się dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymienionych w rozporządzeniu w sprawie podziału przedsięwzięć (7) lub dla inwestycji mogących oddziaływać na obszary Natura 2000. Przebieg postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko będzie uzależniony od rodzaju przedsięwzięcia. Jednak dla każdego z nich, środowiskowe uwarunkowania muszą zostać ustalone zanim wnioskodawca zainteresowany budową inwestycji emitującej pola elektromagnetyczne uzyska decyzję o pozwoleniu na budowę obiektu budowlanego, decyzję o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzję o udzieleniu pozwolenia na wzniesienie robót, wydawanych na podstawie Prawa budowlanego (9).

W odróżnieniu od przepisów dotychczasowych, postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko nie będzie się przeprowadzać przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Jednakże decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach trzeba będzie uzyskać przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonywania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, dotyczących przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Wniosek o ustalenie środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację przedsięwzięcia powinien zawierać kopię mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic potencjalnego oddziaływania, a dla przedsięwzięć, dla których decyzję wydaje wojewoda – wyrys i wypis z miejscowego planu zagospodarowania terenu. Dodatkowo dla przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obligatoryjne, wnioskodawca dołącza go do wniosku o wydanie decyzji

o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku inwestycji wymienionych w § 3 rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (raport o oddziaływaniu na środowisko jest dla nich fakultatywny) (7), do wniosku załącza się nie raport, a informacje zawierające dane wstępne o przedsięwzięciu, określone w art. 49 ust. 3 Poś (5).

W art. 52 ust. 1a Poś (5) przewiduje się możliwość zawężenia zakresu raportu w stosunku do określonego w ustawie. W przypadku przedsięwzięć, dla których konieczne jest sporządzenie raportu, wnioskodawca sam decyduje, czy wystąpić do właściwego organu z wnioskiem o określenie jego zakresu. Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymienionych w § 3 rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (7), o zakresie raportu rozstrzyga organ administracji, który po zapoznaniu się z wnioskiem oraz opiniami właściwych organów decyduje, czy raport będzie przygotowywany, czy nie. Należy tu podkreślić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie wydawana także, jeśli sporządzenie raportu okaże się niekonieczne. Ustawa zmieniająca Prawo ochrony środowiska (10) rozszerza listę biorących udział w opiniowaniu dotyczącym obowiązku sporządzenia raportu i jego zakresu dla inwestycji emitujących pola elektromagnetyczne. Poza wojewodą i wojewódzkim inspektorem sanitarnym (mogą opiniować zakres raportu dla przedsięwzięć wymienionych w § 2 ww. rozporządzenia) oraz starostą i powiatowym inspektorem sanitarnym (opiniują obowiązek wykonania raportu i jego zakres dla przedsięwzięć wymienionych w § 3 ww. rozporządzenia), wśród przedmiotowych organów znalazł się wojewoda lub dyrektor urzędu morskiego, dla inwestycji nie zaliczanych do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które mogą negatywnie wpływać na obszary Natura 2000. Wojewoda, nie starosta będzie także opiniował obowiązek wykonania raportu i uzgadniał planowane przedsięwzięcie wymienione w § 3 ww. rozporządzenia (7), zawsze gdy może ono negatywnie wpłynąć na Naturę 2000.

Udział społeczeństwa w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym w celu ustalenia środowiskowych uwarunkowań, zależy od tego, czy raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko został przygotowany. Jeżeli organ gminy nie stwierdzi potrzeby sporządzenia raportu, to nie podaje do publicznej wiadomości informacji o wszczęciu postępowania i możliwości składania uwag i wniosków. Tam, gdzie raport jest sporządzany opinię publiczną informują się zarówno o planowanym przedsięwzięciu, jak i o podjętych rozstrzygnięciach. W porównaniu do przepisów dotychczasowych, w no-

wej regulacji ograniczono możliwość bezzasadnego blokowania inwestycji przez tzw. ekoterrorystów. Teraz w postępowaniu na prawach strony będzie mogła tylko ta organizacja, która uzasadni to miejscem swojego działania i w ramach udziału społeczeństwa zgłosi swe zastrzeżenia.

Kolejnym etapem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest uzgodnienie środowiskowych uwarunkowań. Zgodnie z nowymi przepisami, organ wydający przedmiotową decyzję, przedkładając wniosek o wydanie decyzji, raport o oddziaływaniu na środowisko lub, tam gdzie nie był on sporządzany, dane wstępne o przedsięwzięciu (art. 49 ust 3 Poś (5)), a także wyrys i wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (jeśli został on uchwalony), zwraca się o uzgodnienie w trybie art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego (Kpa) do następujących jednostek:

- wojewody i wojewódzkiego inspektora sanitarnego (przedsięwzięcia, dla których raport jest zawsze sporządzany),
- starosty i powiatowego inspektora sanitarnego (przedsięwzięcia, dla których raport może być sporządzany),
- wojewody lub dyrektora urzędu morskiego (inwestycje nie zaliczane do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub przedsięwzięcia, dla których raport może być sporządzany, które mogą negatywnie wpływać na obszary Natura 2000). Należy także zauważyć, że do uzgodnienia środowiskowych uwarunkowań niepotrzebny będzie projekt decyzji.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko kończy się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Przedmiotową decyzję wydaje się po stwierdzeniu zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami planu miejscowego, jeżeli plan ten został sporządzony. Zależności tej nie stosuje się w stosunku do decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, wydawanych w przypadku braku planów. Organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia dla inwestycji emitujących pola elektromagnetyczne jest:

- wojewoda, dla napowietrznych linii elektroenergetycznych, będących przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, dla których raport jest obligatoryjny lub dla pozostałych przedsięwzięć emitujących pola elektromagnetyczne planowanych na terenach zamkniętych; dla nowych inwestycji liniowych decyzja ustala przebieg na terenie całego województwa,

■ wójt, burmistrz lub prezydent miasta, dla pozostałych przedsięwzięć, przy czym jeśli przedsięwzięcie wykracza poza obszar jednej gminy, decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach wydaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na którego obszarze znajduje się największa część terenu, na którym ma być realizowane to przedsięwzięcie, w porozumieniu z zainteresowanymi wójtami, burmistrzami lub prezydentami miast.

W decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwy organ określa rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia, wraz z warunkami wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich. Określenie rodzaju inwestycji i jego lokalizacji praktycznie sprowadzi się to do zapisania numeru ewidencyjnego działki, na której przedsięwzięcie będzie realizowane, nazwy miejscowości oraz typu inwestycji podanego we wniosku. W przypadku stacji bazowych podawanie nazw handlowych anten nie jest konieczne. Inwestor, odnosząc się do warunków wykorzystania terenu, powinien uwzględnić takie aspekty, jak: czas prowadzenia robót budowlanych, ograniczenia w użytkowaniu, zagospodarowanie mas ziemnych czy odpadów, nasadzenia zieleni itp. Dodatkowo w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach należy uwzględnić wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w projekcie budowlanym. Dla anten telefonii komórkowej najważniejszymi elementami będą te parametry, które mają wpływ na zasięg i charakter oddziaływania, tj. moc stacji, jej wysokość, maksymalny kąt nachylenia anteny do podłoża, azymut, niekiedy strefa oddziaływania za i poniżej instalacji. W decyzji mogą być ustalone także wymogi w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych, w odniesieniu do przedsięwzięć stanowiących zakłady, stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczania transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeśli zachodzi taka potrzeba. Ponadto, decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach można na wnioskodawcę nałożyć obowiązki dotyczące zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej oraz przedstawienia analizy porealizacyjnej. Decyzja może odnieść się także do konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. Warto podkreślić, że niewłaściwe jest umieszczanie w rozstrzygnięciach administracyjnych wartości normatywnych

przepisywanych z właściwych rozporządzeń czy nakazywanie uzyskiwania pozwoleń, wynikających z innych przepisów (błędem będzie warunkowanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach uzyskaniem pozwoleń na budowę czy pozwoleniem na wycinkę drzew). Dodatkowo określenie środowiskowych uwarunkowań wymaga uzasadnienia, które powinno zawierać informacje o sposobie wykorzystania uwag i wniosków zgłoszonych podczas udziału społeczeństwa oraz informacje dotyczące konieczności wykonania analizy porealizacyjnej. Zgodnie z nowelizacją Poś (10) decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie ważna dwa lata. Jeżeli realizacja planowanego przedsięwzięcia przebiega etapowo i nie zmieniły się warunki środowiska, które brano pod uwagę przy ocenie oddziaływania na środowisko, okres ten może być wydłużony o kolejne dwa lata.

W ramach postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko należy również przeanalizować, czy planowane przedsięwzięcie nie będzie oddziaływało transgranicznie na jednego z naszych sąsiadów. Jeśli, w związku z planowaną lokalizacją, możliwością awarii czy zasięgiem oddziaływania, wystąpi ryzyko emisji zanieczyszczeń poza granice Polski, organ wydający decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach musi wszcząć postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym. Zasady przeprowadzania ww. postępowania znajdują się w Konwencji EKG ONZ o Ocenach Oddziaływania na Środowisko w Kontekście Transgranicznym (12) i ustawie – Prawo ochrony środowiska (5). Podstawowym elementem procedury transgranicznej jest powiadomienie o planowanym przedsięwzięciu właściwych organów państwa, na którego terenie może wystąpić oddziaływanie (strony narażonej). Jeśli powiadomiony organ wyrazi chęć uczestnictwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko Minister Środowiska przekazuje mu dane wstępne o planowanym przedsięwzięciu, a następnie raport o oddziaływaniu na środowisko. Na podstawie otrzymanej dokumentacji strona narażona przekazuje uwagi i wnioski społeczeństwa oraz zainteresowanych organów administracji. W świetle przepisów międzynarodowych opinia przekazana przez państwo, narażone na transgraniczne oddziaływanie, musi być uwzględniona w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W razie niejasności powstałych w ramach procedury transgranicznej władze obydwu państw mogą rozpocząć konsultacje, zmierzające do podjęcia działań minimalizujących oddziaływanie. Ostatnim elementem przedmiotowego postępowania jest przekazanie decyzji

o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia stronie narażonej. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym przeprowadza się także, gdy Polska jest stroną narażenia.

Biorąc pod uwagę przedstawiony powyżej wywód należy założyć, że przebieg oceny oddziaływania na środowisko będzie się różnił w zależności od tego, w której części rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (7), inwestycja została wymieniona. Dodatkowym czynnikiem komplikującym schemat postępowania jest możliwość oddziaływania na gatunki i siedliska chronione w ramach sieci Natura 2000. Generalnie można wyróżnić trzy kategorie przedsięwzięć, dla których przeprowadza się procedurę oceny oddziaływania na środowisko – przedsięwzięcia, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest zawsze obowiązkowe (§ 2 ww. rozporządzenia), przedsięwzięcia, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest fakultatywne (§ 3 ww. rozporządzenia) oraz przedsięwzięcia mogące oddziaływać na obszary Natura 2000. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis każdego z tych trzech przypadków.

WYDAWANIE DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ, DLA KTÓRYCH RAPORT O ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO JEST ZAWSZE SPORZĄDZANY

W przypadku przedsięwzięć z I grupy, dla których raport o oddziaływaniu na środowisko jest zawsze wymagany – instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych, radiolokacyjnych emitujących pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowania izotropowo wynosi nie mniej niż 100 W, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz – § 2 ust 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (7) – przedsiębiorca, przed złożeniem wniosku, może zwrócić się do organu administracji wydającego środowiskowe uwarunkowania (wójt, burmistrz, prezydent miasta)*, z prośbą o ustalenie zakresu tego raportu. Jakkolwiek w praktyce mechanizm ustalania zakresu dokumentacji jest rzadko stosowany, okazuje się on bardzo przydatny, wręcz wskazany, w dwóch sytuacjach – w przypadku możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych oraz tam, gdzie za-

grożone mogą być obszary Natura 2000. Wnioskodawca pytając o zakres raportu przedkłada informację ekologiczną o planowanej inwestycji na podstawie art. 49 ust 3 Poś (5). Jeśli, przed złożeniem wniosku pada pytanie o zakres raportu, organ gminy zwraca się do wojewody i wojewódzkiego inspektora sanitarnego o opinię, co do zawartości dokumentacji. Procedura tzw. scopingu kończy się wydaniem stosownego postanowienia. Po przygotowaniu raportu o oddziaływaniu na środowisko inwestor składa do organu gminy wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Dla przedsięwzięć z grupy I do przedmiotowego wniosku zawsze dołącza się raport. Jeśli inwestor nie skorzysta z możliwości zapytania o zakres dokumentacji, informacje zawarte w raporcie o oddziaływaniu na środowisko muszą odpowiadać wymogom ustawowym, wymienionym w art. 52 ust. 1–3 ustawy (5).

Po złożeniu wniosku razem z raportem o oddziaływaniu na środowisko wójt, burmistrz lub prezydent miasta podaje do publicznej wiadomości informację o wszczęciu postępowania i możliwości składania uwag i wniosków. Zainteresowane społeczeństwo ma 21 dni na zapoznanie się z dokumentacją sprawy i nadesłanie swoich opinii. W razie sprzeciwów miejscowej ludności organ może przeprowadzić rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa. Poza udziałem społeczeństwa, ustalenie środowiskowych uwarunkowań przez organ gminy wymaga uprzedniego uzgodnienia, w trybie art. 106 Kpa (13), z wojewodą i wojewódzkim inspektorem sanitarnym. Organ, występując o uzgodnienia, przedkłada wniosek o wydanie decyzji, raport o oddziaływaniu na środowisko oraz wyrys i wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (jeśli jest). Przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia wójt, burmistrz lub prezydent miasta rozpatruje wniosek inwestora, otrzymane uzgodnienia oraz uwagi i wnioski opinii publicznej. Informacje o udziale społeczeństwa muszą znaleźć się w uzasadnieniu do decyzji. Ponadto organ musi powiadomić ogół o fakcie wydania decyzji.

Przebieg postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wygląda nieco inaczej dla inwestycji liniowych zawsze wymagających raportu o oddziaływaniu na środowisko (drogi, linie kolejowe, gazociągi, linie elektroenergetyczne itp.). W podobnych przypadkach środowiskowe uwarunkowania określa wojewoda, zaś organami opiniującymi ewentualny zakres raportu i uzgadniającymi decyzję, mogą być Minister Środowi-

* W większości przypadków będzie to wójt, burmistrz, prezydent miasta, jednak dla niektórych przedsięwzięć z grupy I decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach będzie wydawał wojewoda, co opisano w dalszej części rozdziału.

ska (tylko dla dróg i linii kolejowych) oraz wojewódzki państwowy inspektor sanitarny. Jakkolwiek sam przebieg postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przypomina scenariusz omówiony powyżej, to w przypadku przedsięwzięć liniowych z grupy I, podczas określania zakresu raportu, nie można zrezygnować z wariantowania inwestycji.

WYDAWANIE DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ, DLA KTÓRYCH RAPORT O ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO MOŻE BYĆ SPORZĄDZANY

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie zawsze jest wymagane – instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych, radiolokacyjnych emitujących pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowania izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz – § 3 ust 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (7) – przebiega zupełnie inaczej. Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach należy dołączyć informację ekologiczną o planowanej inwestycji, której zakres podano w art. 49 ust 3 Poś (5). Kolejnym etapem procedury jest przesądzenie, czy raport o oddziaływaniu na środowisko będzie wymagany. O takim obowiązku rozstrzyga organ gminy, po zapoznaniu się z charakterystyką przedsięwzięcia załączoną do wniosku oraz po zasięgnięciu niewiążących i niezajązalnych opinii starosty i powiatowego inspektora sanitarnego. Jeśli planowana inwestycja wiąże się z zastosowaniem nowych technologii, będzie zlokalizowane na obszarze zamieszkanym przez ludzi, może negatywnie wpłynąć na chronioną faunę lub florę, bądź stwarza zagrożenie oddziaływania transgranicznego, raport o oddziaływaniu na środowisko musi zostać sporządzony. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta podejmuje decyzję w formie postanowienia, na które służy zażalenie, po przeanalizowaniu przesłanek wymienionych w § 5 rozporządzenia w sprawie podziału przedsięwzięć (7), stanowisk organów opiniujących oraz charakterystyki ekologicznej przedsięwzięcia. Jeśli raport nie jest sporządzany, od decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dzieli inwestora tylko uzgodnienia ze starostą i powiatowym inspektorem sanitarnym, przeprowadzane w trybie 106 Kpa (13). Wójt, występując o uzgodnienie przedkłada wniosek o ustalenie środowiskowych uwarunkowań,

dane wstępne o przedsięwzięciu, dołączane do wniosku oraz ewentualny wyrys i wypis z planu miejscowego. Należy podkreślić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydawana jest także, gdy nie sporządzano raportu o oddziaływaniu na środowisko.

W przypadku, gdy wykonanie raportu okazało się nieodzowne do gruntownego rozpoznania sprawy, wnioskodawca dołącza go do wniosku, zaś wójt, burmistrz lub prezydent miasta podaje do publicznej wiadomości informację o wszczęciu postępowania i możliwości składania uwag i wniosków. Zainteresowane społeczeństwo ma 21 dni na zapoznanie się z dokumentacją sprawy i nadesłanie swoich opinii. W razie sprzeciwów miejscowej ludności organ może przeprowadzić rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa. Poza udziałem społeczeństwa, ustalenie środowiskowych uwarunkowań przez organ gminy wymaga uprzedniego uzgodnienia w trybie art. 106 Kpa (13) ze starostą i powiatowym inspektorem sanitarnym. Organ występujący o uzgodnienia przedkłada wniosek o wydanie decyzji, raport o oddziaływaniu na środowisko, ewentualnie wyrys i wypis z planu miejscowego. Przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia wójt, burmistrz lub prezydent miasta rozpatruje wniosek inwestora, otrzymane uzgodnienia oraz uwagi i wnioski opinii publicznej. Informacje o udziale społeczeństwa muszą znaleźć się w uzasadnieniu do decyzji. Ponadto organ musi powiadomić ogół o fakcie wydania decyzji.

WYDAWANIE DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH DLA INWESTYCJI MOGĄCYCH ODDZIAŁYWAĆ NA GATUNKI I SIEDLISKA CHRONIONE W RAMACH SIECI NATURA 2000

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (3), sieć Natura 2000, utworzona w celu ochrony i zachowania cennych przyrodniczo gatunków i siedlisk występujących na kontynencie europejskim, składa się z dwóch typów obszarów – obszarów specjalnej ochrony, na których ochronie podlegają ptaki oraz specjalnych obszarów ochrony, wyznaczonych dla zachowania siedlisk przyrodniczych lub populacji niektórych gatunków roślin lub zwierząt. Na podstawie kryteriów wymienionych w obu dyrektywach (1,2) wyznaczono w Polsce:

■ 72 obszary specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 3312,8 tys. ha, co stanowi 7,8% powierzchni kraju; wyznaczono je na podstawie Rozporządzenia

Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (14),

■ 184 projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk o łącznej powierzchni 1171,6 tys. ha, co stanowi 3,6% powierzchni kraju; obszary projektowane czekają na zatwierdzenie przez Komisję Europejską.

Zarówno w stosunku do obszarów wyznaczonych, jak i projektowanych zabronione są wszelkie działania mogące pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz wpłynąć negatywnie na chronione tam gatunki roślin i zwierząt. Tak restrykcyjny przepis stanowi istotną i trudną do pokonania barierę dla inwestorów zainteresowanych realizacją inwestycji emitujących pola elektromagnetyczne. Wobec braku szczegółowych badań naukowych, opisujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych na faunę i florę (problem ten może dotyczyć zwłaszcza ptaków), trudno jest przygotować jednoznaczną dokumentację, potwierdzającą brak negatywnego wpływu na to, co jest chronione na obszarach Natura 2000, zlokalizowanych w pobliżu inwestycji. Co gorsza, brakuje danych o bezpiecznej odległości stacji bazowych od tych obszarów. Wolno jednakże założyć, że problem Natury 2000 będzie zdecydowanie mniej palący tam, gdzie nie będą chronione ptaki.

Przewidziana prawem konieczność ochrony obszarów Natura 2000 wymusza na przedsiębiorcach i innych uczestnikach procesu inwestycyjnego przyjęcie dodatkowych ograniczeń w przypadku, gdy planowany obiekt może mieć negatywny wpływ na włączone do sieci ekosystemy. W związku z restrykcyjnymi zapisami ww. dyrektyw w nowelizacji Prawa ochrony środowiska (10) wprowadzono III kategorię przedsięwzięć, podlegających postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, które nie należą do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ale mogą oddziaływać negatywnie na obszary Natura 2000. Realizacja takich inwestycji będzie się wiązać z obowiązkiem uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W tym celu organ wydający jedną z decyzji wymienionych w art. 46 ust 4 Poś (5), np. pozwolenie na budowę, w razie stwierdzenia możliwości oddziaływania na obszar Natura 2000, będzie zmuszony wydać postanowienie o zawieszeniu postępowania do czasu uzyskania przez wnioskodawcę stosownej decyzji. Decyzję o konieczności ustalenia środowiskowych uwarunkowań starosta (dla pozwolenia na budowę) podejmuje w formie postanowienia, po zasięgnięciu opinii wojewody lub dyrektora urzędu morskiego (negatywne skutki dla Bałtyku). Dalszy przebieg postępowania przypomina procedurę dla przedsięwzięć, dla których

sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko może być wymagane. Jednakże w przypadku III kategorii przedsięwzięć, w postępowaniu zawsze bierze udział wojewoda albo dyrektor urzędu morskiego, zaś zakres raportu ogranicza się do przedstawienia negatywnego wpływu na faunę i florę chronioną w ramach Natury 2000. Dodatkowo, inaczej niż w przypadku zwykłych przedsięwzięć, nie zasięga się tu opinii i nie prowadzi uzgodnień z organem inspekcji sanitarnej.

Inwestor, zobowiązany przez starostę do przedłożenia decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, do wniosku załącza informację ekologiczną o planowanej inwestycji, której zakres podano w art. 49 ust 3 Poś (5). Na dalszym etapie procedury organ podejmuje decyzję o tym, czy raport o oddziaływaniu na środowisko będzie wymagany. O takim obowiązku rozstrzyga się po zapoznaniu się z charakterystyką przedsięwzięcia, załączoną do wniosku, oraz po zasięgnięciu opinii wojewody lub dyrektora urzędu morskiego. Jeśli planowana inwestycja rzeczywiście wiąże się z negatywnym wpływem na chronioną faunę lub florę (potwierdzenie w danych wstępnych), raport o oddziaływaniu na środowisko musi zostać sporządzony. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta podejmuje decyzję w formie postanowienia, na które służy zażalenie. Jeśli raport nie jest sporządzany, wójt, burmistrz lub prezydent miasta podejmuje uzgodnienia z wojewodą lub dyrektorem urzędu morskiego, na podstawie art. 106 Kpa (13), przedkładając wniosek o ustalenie środowiskowych uwarunkowań i dane wstępne o przedsięwzięciu.

W przypadku, gdy wykonanie raportu okazało się konieczne, wnioskodawca dołącza go do wniosku, zaś wójt, burmistrz lub prezydent miasta podaje do publicznej wiadomości informację o wszczęciu postępowania i możliwości składania uwag i wniosków. Zainteresowane społeczeństwo ma 21 dni na zapoznanie się z dokumentacją sprawy i nadesłanie swoich opinii. W razie sprzeciwów miejscowej ludności organ może przeprowadzić rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa. Poza udziałem społeczeństwa, ustalenie środowiskowych uwarunkowań przez organ gminy wymaga uprzedniego uzgodnienia w trybie art. 106 Kpa (13) z wojewodą lub dyrektorem urzędu morskiego. Organ, występując o uzgodnienia, przedkłada wniosek o wydanie decyzji oraz raport o oddziaływaniu na środowisko. Przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia wójt, burmistrz lub prezydent miasta rozpatruje wniosek inwestora, otrzymane uzgodnienia oraz uwagi i wnioski opinii publicznej. Informacje o udziale społeczeństwa

muszą znaleźć się w uzasadnieniu do decyzji. Ponadto organ musi powiadomić ogół o fakcie wydania decyzji.

Na obszary Natura 2000 mogą także oddziaływać przedsięwzięcia, dla których zawsze przeprowadzało się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, wymienione w rozporządzeniu w sprawie podziału przedsięwzięć (7). W takich przypadkach, organem opiniującym obowiązek wykonania raportu i uzgadniającym środowiskowe uwarunkowania, będzie zawsze wojewoda lub dyrektor urzędu morskiego. W praktyce sytuacja zmieni się przed ustaleniem środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć wymienionych w § 3 ww. rozporządzenia (zamiast starosty pojawi się wojewoda).

PIŚMIENNICTWO

1. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków. Off. J. EC No. L, 103/1.25.04.79
2. Dyrektywa Rady 92/43/EEC z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych dzikiej fauny i flory. Off. J. EC No. L, 206.22.07.92
3. Ustawa z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. DzU 2004, nr 92, poz. 880
4. Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji, o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. DzU 2000, nr 109, poz. 1157
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. DzU 2001, nr 62, poz. 627 [z późniejszymi zmianami]
6. Dyrektywa 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1997 r. w sprawie oceny skutków dla środowiska niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć. Off. J. EC No. L, 175.5.07.85
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko. DzU 2004, nr 257, poz. 2573 [z późniejszymi zmianami]
8. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. DzU 2003, nr 80, poz. 717 [z późniejszymi zmianami]
9. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane. DzU 2003, nr 207, poz. 2016 [z późniejszymi zmianami]
10. Ustawa z dnia 18 maja 2005r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw. DzU 2005, nr 113, poz. 945
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko. DzU 2005, nr 92, poz. 769
12. Konwencja EKG ONZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym. DzU 1999, nr 96, poz. 1110
13. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. DzU 2000, nr 98, poz. 1071 [z późniejszymi zmianami]
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. DzU 2004, nr 229, poz. 2313